

TÜRK TORAKS DERNEĞİ

TÜRK TORAKS DERNEĞİ SAVUNUCULUK KOMİTESİ YÜRÜTME KURULU "17 EKİM DÜNYA YOKSULLUKLA MÜCADELE GÜNÜ" BASIN BİLDİRİSİ

YOKSULLUK SADECE SOFRAYI DEĞİL, AKCİĞERLERİ DE VURUYOR: "Sağlıklı Nefes Hakkı Sosyo-Ekonomik Eşitsizliklere Kurban Edilemez!"

Yoksulluk, yoksulluk içerisinde yaşayan insanların suçu değildir. Rakam ya da istatistiksel bir bilgi de değil, insan onuru meselesidir. Bilim ve teknolojinin oldukça geliştiği bir çağda, yarattığı olanaklardan azınlık bir kesimin yararlanabilmesi, yoksulluk içerisinde yaşayanların ise bu olanaklara ulaşamaması adil de değildir.

17 Ekim Dünya Yoksullukla Mücadele Günü'nde göğüs hastalıkları uzmanları ve toplum sağlığı savunucuları, yoksulluğun yalnızca parasal bir gelir yoksunluğu değil, akciğer sağlığını ve yaşam süresini doğrudan tehdit eden en yıkıcı sosyal belirleyici olduğuna dikkat çekmektedir. Biyolojik yıpranmadan ev içi çevre kirliliğine kadar yoksulluk, milyonlarca yurttaşın nefesini elinden almaktadır.

- Hastaneye Yatanların %86,7'si Düşük Gelirli Bölgelerden: Göğüs hastalıkları hastanesinde yatan hastaların büyük çoğunluğu düşük sosyo-ekonomik statüdeki mahallelerde yaşamakta; bu hastalar genç yaşlarına rağmen hastanede 7 güne kadar daha uzun süre kalmaktadır.

- 24 Milyon İnsan Sağlıksız Konutlarda: Türkiye'de 24 milyon kişi rutubetli, küflü ve gün ışığı almayan evlerde yaşarken, 23 milyon kişi ısınma yetersizliği çekmektedir.

- Yaşam Boyu Kalıcı Etki: Gebelikte ve çocuklukta maruz kalınan yoksulluk ile iç ortam kirliliği, akciğer gelişimini durdurarak yetişkinlikte telafisi imkansız kapasite kayıplarına yol açmaktadır.

1. Yoksulluğun Biyolojik Kökeni: Allostatik Yük ve Solunum Hastalıkları

Sağlık ve hastalığı yoksulluktan bağımsız düşünemeyiz. Hastalıkların gelişmesinde, sağlığa ulaşım ve tedavi sürecini belirleyen en önemli faktörlerden birisi yoksulluktur. Türk Toraks Derneği tarafından yayınlanan "Klinisyenler İçin Yoksulluk ve Akciğer Hastalıkları" eserinde vurgulandığı üzere; gelir azlığı, kötü çevre koşulları, yetersiz beslenme ve sosyal dışlanmanın yarattığı kronik stres, vücutta 'allostatik yük' adı verilen biyolojik bir hasara neden olmaktadır. Uzayan stres yanıtı; kortizol artışına, bağışıklık sisteminin bozulmasına ve kronik düşük düzeyli inflamasyona yol açarak KOAH, astım, tüberküloz ve akciğer kanseri gibi ağır klinik tablolara doğrudan zemin hazırlamaktadır.

2. Rutubetli ve Küflü Evlerde Sağlıklı Yaşam Beklenemez

Birleşmiş Milletler, 17 Ekim gününü "Yoksulluk ile Mücadele Günü" olarak belirlemiş ve 2026-2028 yılları için ana temayı "Barış ve İnsan Hakları İçin Birlikte" olarak ilan etmiştir. 2026 yılı için ise "Herkes İçin Güvenli Evler" olarak duyurmuştur. TÜİK raporu, yurttaşların yaşadığı her 4 konuttan birisinin (%27.9) izolasyon ve ısınma sorunu, her 5 konuttan birisinin (%22.1) trafik, hava kirliliği, çevre kirliliği veya diğer çevresel sorunlu mekanlarda yaşamaktadır. Her 5 konuttan birisinde (%19.9'u) ısınma ihtiyacı karşılanamamaktadır.

Gün ışığı almayan, nemli ve küflü konutlarda yaşamak; çocuklarda tekrarlayan astım ataklarına, yaşlılarda ise solunum yetmezliğine yol açmaktadır. Derin Yoksulluk Ağı verileri, hastalara reçete edilen ilaç veya inhaler cihazlarının, yaşanan çevresel ve konut koşulları düzeltilmediği sürece tek başına iyileşme sağlayamadığını göstermektedir. Hastalığı üreten sosyal ve ekonomik koşullar değiştirilmeden sunulan tıbbi tedaviler yetersiz kalmaktadır.

Yoksulluktan bir fırsat ile kurtulup, yüksek yaşam standartlarına erişebilme olasılığı sadece varlıklıların vicdanını rahatlatmak içindir. Yoksulluğun kuşaklar boyu süreceği bilgisi çıplak ve acı gerçektir. TÜİK 2025 yılı Yoksulluk Raporu'na göre toplumun %13'ü sürekli yoksulluk içerisinde yaşamaktadır ve son beş yıldır da bu oran %13-14 düzeyindedir. Ulusal medyan gelirin yüzde 60'ının altında yaşayan hanelerde yoksulluk oranı %20,6'dır. Öte yandan 18 yaş altı için yoksulluk veya sosyal dışlanma riski %36,8 olup, bu daha geniş göstergeye göre risk altındaki çocuk sayısı yaklaşık 8,0 milyon düzeyindedir. Türkiye'deki çocuk yoksulluk oranı OECD ortalamasının neredeyse iki katıdır.

Çok yakın zamanda İstanbul'da meydana gelen seller sırasında da görüldüğü gibi, en fazla yoksul mahallelerde, özellikle binaların bodrum ve giriş katlarında yaşayanlar etkilenmiştir. Küresel iklim krizinin mağdurları da yine yoksullar olmuştur.

3. Toplum Sağlığı İçin Acil Eylem Çağrısı

Yoksullukla mücadele etmek, doğrudan bir koruyucu hekimlik ve temel insan hakkı mücadelesidir. Türk Toraks Derneği ve ilgili uzmanlar olarak kamu otoritelerine ve karar vericilere çağrıda bulunuyoruz:

- Sağlıklı Barınma Hakkı: Dar gelirli aileler için rutubetsiz, gün ışığı alan ve ısı yalıtımlı konut imkanları sağlanmalıdır.
- Erken Çocuklukta Beslenme Güvencesi: Okullarda çocuklara ücretsiz beslenme desteği verilerek akciğer gelişim engelleri kaldırılmalıdır.
- Sosyal Politikalarla Bütünleşik Sağlık: Sağlık hizmeti yalnızca ilaç ve görüntüleme teknolojilerine indirgenmemeli; hastalığı üreten gelir eşitsizliği ve sosyal yoksunluk ortadan kaldırılmalıdır.

Türk Toraks Derneği